

To in ono.

Koncerti „Glasbene Matice“.

V zadnjih dveh velikih koncertih, ki ju je dne 3. in 4. februarja priredila Glasbena Matica, se je proizvajalo slavno delo mladega laškega duhovnika, sedanjega papeževega kapelnika don Lorenza Perosija: „**Rojstvo Zveličarjevo**“ (Il Natale del Redentore), oratorij v dveh delih za soli, mešani zbor in orkester. V Avstriji se ta oratorij do sedaj še nikjer drugje ni proizvajal kakor v Ljubljani, dasi spada med najbolj zaokrožene in najbolj pogojene Perosijeve oratorije.

Perosi je zložil do danes sledeče oratorije: „La passione di Christo“ (Trpljenje Kristusovo) l. 1897., „La Trasfigurazione“ (Spremenjenje), „La risurrezione di Lazzaro“ (Vstajenje oz. obujenje Lazarjevo), „La risurrezione di Christo“ (Vstajenje Kristusovo), zadnje tri vse l. 1898.; „Il Natale del Redentore“ (Rojstvo Zveličarjevo) l. 1899. Temu sledijo še: „La Strage degli Innocenti“ (Umor nedolžnih otrok), „L'Entrata di Christo in Gerusalemme“ (Vhod Kristusov v Jeruzalem), „Moses“ (Mojzes) l. 1902. in „Dies irae“ (Sodnji dan) l. 1905.

Vsled svojih oratorijev je Perosi naglo zaslovel predvsem v svoji domovini, v Italiji; pa tudi zunaj Italije, kjerkoli so se izvajali njegovi oratoriji, niso kritiki štedili s povsem opravičenim priznanjem, da je Perosi genialen mojster. Glede glasbe same pa in glede glasbenega sloga, ki ga rabi Perosi v svojih oratorijih, so kritiki različnega mnenja. Nekateri ga hvalijo, drugi grajajo.

Kaj naj torej rečemo o Perosiju in njegovem slogu? — Perosi je mož, ki pozna in obvladuje vse glasbene slogove: gregorianski koral, staro polifonijo „a capella“, staro- in novoklasični kakor tudi romantični slog, neizvzemši najnovejših struj. Vse te glasbene slogove hoče spraviti v lep harmoničen sklad, kar se mu večinoma tudi posreči. In prav raditega, ker uporablja tako raznočilen glasbeni aparat, je Perosi prav posebno zanimiv skladatelj. V vsaki vrsti glasbe bi tako prakticiranje morda ne bilo pravo, a ravno pri oratorijih in, mislim, tudi v cerkveno-liturgični glasbi (lat. maše, Te Deumi etc.) bo skoro gotovo prejalislej ravno ta način obveljal in se obnesel kot najbolj pravi in najbolj porabni.

Perosijev oratorij „Rojstvo Zveličarjevo“ je krasno glasbeno delo, ki očara poslušalca po svoji bujni, pristrčno-ljubeznivi melodioznosti, po svojih vznesenih samospievih, veličastnih zborih in izborni instrumentaciji. Posebno prijetno in zadovoljivo učinkuje Perosi kot harmonik, čeprav si semtertje dovoli kako drznost v tem oziru. Pa kot mojstru mu moramo take prestopke — če jih sploh smemo tako imenovati — že odpustiti. V tem oratoriju je postreženo z diafoniko in hromatiko, s homofonijo in polifonijo; kar se ritmike tiče, omenjam, da Perosi rad preminja ritem in je tudi v tem poglavju zanimiv, dostikrat kar originalen.

Pri tem oratoriju se ni treba nikomur dolgočasiti, zakaj snov sama: oznanjenje in rojstvo Gospodovo in pa glasba, ki nam slika te skrivnostnosvete in za vse človeštvo nad vse pomenljive in vesele dogodke, je tolikanj lepa in pristrčna, da mora vsakdo nehoti biti ves čas napeto pozoren; in celo po končani produkciji se nam zaželi, da bi stvar še naprej trajala . . .

Ta prelepi in že v mnogih laških mestih z največjimi uspehi proizvajani Perosijev oratorij se je odločila naša

vrla „Glasbena Matica“ proizvajati v Ljubljani in ga je srečno dvakrat zapored izvedla.

Kdor nima ožjega stika z „Glasbeno Matico“, ta si nikakor ne more misliti, kako obilnega posla in truda, koliko vsakovrstnih sitnosti in — notabene — koliko tudi nemajhnih stroškov jo stane, preden more spraviti na koncertni oder tako delo kakor je omenjeni Perosijev oratorij. Zato pa tisti, ki pozna te dolge in težavne predpriprave za tako velike glasbene prireditve, tembolj ceni in ob takih prilikah tem laže im tem odkritosrčneje k uspehom čestita.

Z veseljem in ponosom lahko zopet čestitamo „Glasbeni Matici“ k velikemu umetniškemu in gmotnemu uspehu, ki ga je imelo topot njeno dvakratno proizvajanje Perosijevega „Rojstva Zveličarjevega“.

V prvi vrsti vsa čast in priznanje njenemu velezaslužnemu koncertnemu vodju, g. Mateju Hubadu, in vsemu pevskeemu zboru, s katerim smo bili oba večera izredno zadovoljni. Nekoliko manj so nas zadovoljili nekateri solisti in orkester.

Zbor je bil, kakor rečeno, obakrat izvrsten. Tako sigurno nastopajočega in tako precizno izvajajočega še skoro nismo slišali. Izborna so se pele vse zborove vloge, bodisi da jih je bilo treba predavati navdušeno ali nežno ali kakor že koli. Omenjam predvsem iz prvega dela krasno gradacijo pri pozdravu „Ave Maria“, impozantni pričetek sedmereglasnega Magnificata in preprosti, rajsko čisti, v starem slogu „a capella“ zloženi končni stavek. Istotako izborna je nastopal zbor v drugem delu — ki omenim v njem takoj v začetku — veselja prekipevajoči „Iucundare, filia Sion“ s sledečim „Alleluja“. Ta spev in ves oddelek, ki ga proizvaja orkester, četverospjev solistov in zbor, je nekaj posebno lepega, res pravi biser vsega oratorija. Posebno krasen je tudi šestereglasni „Christum natum, Regem nostrum, venite adoremus“, ki me je prvi večer ganil v dno srca. Mnogim je zelo ugajal resnobno umerjeni „Jesu, Redemptor omnium“, o katerem pa moram priznati, da je v drugem delu zadnje kitice v kompoziciji (duet z orkestrom) najslabše in najnavadnejše mesto vsega oratorija. Nad vse mogočen je bil „Te deum“. Kogar ni ta spev ogrel in podžgal, ne vem, če ga more sploh kateri. Pri mestu „Te, aeternum Patrem“, kjer se v nekakem „stretto“ prehitvata moški in ženski zbor, se je zdelo, kakor da ob kresanju kremenov švigajo iskre. Markantno se je proizvajal fugiran stavek „Te, gloriosus“, veličastno naslednji odstavki. Na koncu smo slišali še enkrat ljubeznivi „Iucundare“, in visoko se dvigajoči mili angelski spevi „Gloria, gloria“ so zaključili drugi del in s tem ves oratorij.

Kot solisti so nastopili: Gospa Lili Nordgartova, primadona slovenskega gledišča (sopran — Marija), gospica Marija Peršlova, operna pevka slovenskega gledišča (alt), gospod Ferdinand Soeser, koncertni pevec z Dunaja (tenor — angel) in gospod Bogdan pl. Vulakovič, operni pevec slovenskega gledišča (bariton — pripovedovalec).

Sopranska in altovska vloga sta primeroma majhni, a zahtevata vendarle izvrstnih moči. Gospa Nordgartova ima v srednji in v srednjevisoki legi jako lep in prijeten glas, in v tej legi dobro predava. Pohvaliti moram zlasti njen nastop v četverospjevu „Iucundare“. V višini pa ne pride toliko do veljave, ker dela tu vse bolj s silo. To se je zgodilo zlasti pri mestu „fiat mihi secundum verbum tuum“.

— Gospica Peršlova je v kljub svojemu še nekoliko šibkemu glasu rešila svojo nalogo jako pohvalno. Pokazala je nadarjenost in dobro šolo.

Veliki, važni in težki vlogi sta imela tenorist in bari-tonist. Ne bom se prerekal z onimi, ki menijo, da bi bilo boljše, ako bi se bil za tenorsko vlogo pozval Cammarotta. Morda bi bil on boljši nego Soeser, a gotovo ni. Kajti silno težka je vloga angela v Perosijevem „Rojstvu Zveličarjevem“. Tudi boljše tenorje nego je Soeser bi bila ta partija stala precejšnjega truda. Pomislite: venomer peti v visoki glasovni legi (od *e* do *a*), kakor so bila n. pr. mesta „Ne timeas, Maria“ ali pa ono „et vocabis nomen ejus Jesum“, istotako prerokovanje angelovo „Spiritus sanctus superveniet in te“ etc. in slednjič oznanilo angelovo pastirjem „et hoc vobis signum“ etc. — to ni šala. Kom-ponistu je pač lahko pisati tako visoko, a peti — druga stvar. G. Soeser ima kajpada že nekoliko obrabljen glas, a vendar še dokaj zadovoljji; je v srednji legi mehak in voljan, v višini nekoliko slabejši, bolj zamolkel in se ne razvije več z lahkoto do pravega sijaja. Potrudil se je precej, tudi v višini in jo je — dasi s silo — vendar srečno izvozil. Posebej moram pri njem pohvaliti, da je pel z občutkom. Oba večera sem slučajno opazil, kako je s prijazno smehljajočim obrazom pričakoval trenutka, ko pozdravi Marijo z „Ave Maria“, kar se mu mora le v hvvalo šteti. — G. pl. Vu-laković ni bil oba večera enako dober. Prvi večer je bil na več mestih nesiguren v nastopu in je prišel vsledtega nekoliko navzkriž z zborom — orkestrom. Tudi ni bil prvi večer zadostno niti glasovno, niti drugače razpoložen. Vse pa je popravil drugi večer, ko je bil skoziinskozi izvrsten, da smo ga bili v resnici veseli in mu zato tudi radi oprostimo vse nedostatke pri prvem koncertu. Drugi večer je pel sigurno, s pravim čuvstvom, naravnost navdušeno. Čast mu!

Orkester je bil topot, žal, nekoliko slabejši in manj siguren nego sicer; nedostajalo mu je onega zanosa in poleta, zlasti one prisrčnosti, ki bi se bila tako zelo prilagala mnogim mestom. „Slovenska Filhar-monija“ je pač — kolikor je do sedaj poznamo — zmožna največje eksaktnosti v igranju, bodisi glede tehnike, bodisi glede pravega izražanja; oboje seveda, kadar se za svoj nastop skrbno pripravi. Ni dvoma, da se to zadnjič ni zgodilo, in to le obžalujemo. Povemo pa odkrito, da pričakujemo od slavne „Slovenske Filharmonije“, da se bo zavedala svoje dolžnosti do slovenskega občinstva, kakor tudi slovensko občinstvo ne bo pozabilo dolžnosti, ki jih ima do nje. Pa da me ne bo kdo napačno umel, pristavim še sledeče: Ne trdim, da je orkester jako slabo igral, nikakor ne, ker je bil še vendar precej dober. A da bi bil igral lahko veliko boljše, — kar smo po pravici pričakovali, — to sem hotel povedati.

Ob tej priliki se dovoljujem mimogrede še to omeniti, ali bi morda ne kazalo ob sličnih prireditvah postaviti orkester pred pevski zbor, kakor se to vrši n. pr. na Dunaju v velikem „Musikvereinssaalu“ in gotovo tudi še marsikje

drugje. Če bi bil orkester spredaj, bi bilo to v dveh ozirih boljše: prvič glede ožjega stika z dirigentom z ozirom na glasbenike v orkestru in drugič iz čisto naravno umevnih akustičnih vzrokov z ozirom na poslušajoče občinstvo.

Koncertna dvorana „Uniona“ je bila oba večera popolnoma razprodana. Razpoloženje med mnogobrojnim občinstvom je bilo najboljšje. Oba večera sta bila lepi svečanosti. Plemenita glasba Perosijevega oratorija in še plemenitejša snov tega oratorija, v katero smo se tiste ure takorekoč zamaknili, je prinesla gotovo vsem udeležencem obilo glasbeno-umetniškega užitka in poštenega duhovnega razvedrila.

POTRES V ITALIJI: LOV NA TATOVE

„Glasbeni Matici“ pa kličem: Dajte svojim bratom in sestram, dajte slovenskemu ljudstvu še kaj takih večerov. Ne dajte se ostrašiti od fistih, ki vam vpijejo: „Zadosti je oratorijev. Kdo bo poslušal same svete zgodbe?“ — Zagotavljam te, vrla „Glasbena Matica“, da, kar nas je vernih Slovencev, bomo vedno radi prišli k oratorijskim prireditvam. Prepričani smo, da te vrste glasba ni in ne more nobenemu Slovincu biti na škodo, ampak le v korist. Tudi prirejanje oratorijev je ena onih poti, ki nas vedejo do prave izobrazbe duha in prave plemenitosti srca in s tem do prave sreče.

Stanko Premrl.